T076 BL VI (14) 1435 Năm Pháp-Tỳ Ni Tăng Nhất-Luật Thập Tụng

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

5-Naêm Phaùp Phaät Baø-giaø-baø taïi nöôùc Thích ca, Tyø-kheo-ni Ñaïi aùi ñaïo ñeán choã Phaät ñaûnh leã roài baïch Phaät: “Theá toân, xin noùi sô löôïc veà phaùp, phi phaùp; Tyø-ni, phi Tyø-ni ñeå toâi bieát ñöôïc laø phaùp, laø Tyø-ni, laø Phaät phaùp”, Phaät baûo: “Cuø-Ñaøm-di, neáu bieát phaùp naøy tuøy thuaän duïc, khoâng tuøy thuaän voâ duïc; tuøy thuaän loãi, khoâng tuøy thuaän khoâng loãi; tuøy thuaän taêng tröôûng, khoâng tuøy thuaän khoâng taêng tröôûng, moät möïc khoâng chuyeån; tuøy thu- aän phieàn naõo khoâng lìa thì baø nhaát ñònh phaûi bieát ñaây laø phi phaùp, phi Tyø-ni, phi Phaät phaùp. Cuø-Ñaøm-di, neáu bieát phaùp naøy khoâng tuøy thuaän duïc maø tuøy thuaän voâ duïc; khoâng tuøy thuaän loãi maø tuøy thuaän khoâng loãi; khoâng tuøy thuaän taêng tröôûng maø tuøy thuaän khoâng taêng tröôûng; khoâng tuøy thuaän phieàn naõo thì baø nhaát ñònh phaûi bieát ñaây laø phaùp, laø Tyø-ni, laø Phaät phaùp. Laïi nöõa Cuø-Ñaøm-di, neáu bieát phaùp naøy tuøy thuaän tham, khoâng tuøy thuaän khoâng tham; tuøy thuaän khoâng nhaøm lìa, khoâng tuøy thuaän nhaøm lìa; tuøy thuaän ña duïc, khoâng tuøy thuaän thieåu duïc; tuøy thuaän khoâng bieát ñuû, khoâng tuøy thuaän bieát ñuû; tuøy thuaän khoù nuoâi döôõng, khoâng tuøy thu- aän deã nuoâi döôõng thì baø nhaát ñònh bieát ñaây laø phi phaùp, phi Tyø-ni, phi Phaät phaùp. Cuø-Ñaøm-di, neáu bieát phaùp naøy khoâng tuøy thuaän tham maø tuøy thuaän khoâng tham; khoâng tuøy thuaän khoâng nhaøm lìa maø tuøy thuaän nhaøm lìa; khoâng tuøy thuaän ña duïc maø tuøy thuaän thieåu duïc; khoâng tuøy thuaän khoâng bieát ñuû maø tuøy thuaän bieát ñuû; khoâng tuøy thuaän khoù nuoâi döôõng maø tuøy thuaän deã nuoâi döôõng thì baø nhaát ñònh bieát ñaây laø phaùp, laø Tyø-ni, laø Phaät phaùp ”. Luùc ñoù tröôûng laõo Öu-ba-ly ñeán choã Phaät, ñaûnh leã roài baïch Phaät: “Theá toân, coù maáy phaùp khieán chaùnh phaùp dieät vong, mai moät?”, Phaät baûo: Coù naêm phaùp khieán chaùnh phaùp dieät vong, mai moät: - Moät laø Tyø-kheo khoâng mong muoán. - Hai laø ñoän caên, duø coù ñoïc tuïng nghóa caâu cuõng khoâng theå thoï trì, cuõng khoâng theå giaûi cho nguôøi hieåu. - Ba laø khoâng theå khieán cho ngöôøi thoï hoïc coù oai nghi cung kính. - Boán laø duø coù noùi phaùp cuõng khoâng theå daïy nhö phaùp. - Naêm laø caõi coï vôùi nhau, khoâng ôû nôi A-lan-nhaõ cuõng khoâng yeâu thích nôi naøy. Naøy Öu-ba-ly, laïi coù naêm phaùp khieán chaùnh phaùp khoâng bò dieät vong, mai moät: - Moät laø Tyø-kheo coù mong muoán. - Hai laø lôïi caên, coù theå ñoïc tuïng nghóa caâu, coù theå thoï trì, coù theå giaûi cho nguôøi hieåu. - Ba laø coù theå khieán cho ngöôøi thoï hoïc coù oai nghi cung kính. - Boán laø noùi phaùp vaø coù theå daïy nhö phaùp. - Naêm laø khoâng caõi coï vôùi nhau, ôû nôi A-lan-nhaõ vaø yeâu thích nôi

naøy”. Laïi coù naêm phaùp khieán chaùnh phaùp dieät vong, mai moät: - Moät laø Tyø-kheo khoâng daïy theo phaùp maø daïy theo phi phaùp. - Hai laø khoâng theo phaùp nhaãn maø theo phaùp khoâng nhaãn. - Ba laø khoâng kính Thöôïng toøa, khoâng coù oai nghi. - Boán laø Thöôïng toøa khoâng duøng phaùp ñeå daïy baûo. -

Naêm laø khi Thöôïng toøa noùi phaùp laïi saàu naõo khieán cho ngöôøi hoïc sau khoâng ñöôïc thoï hoïc kinh, luaät, luaän. Sau khi Thöôïng toøa qua ñôøi, Tyø-kheo buoâng lung taäp nhieãm phi phaùp, maát phaùp laønh. Laïi coù naêm phaùp khieán chaùnh phaùp khoâng bò dieät vong, mai moät: - Moät laø Tyø-kheo daïy theo phaùp, khoâng daïy theo phi phaùp. - Hai laø theo phaùp nhaãn, khoâng theo phaùp khoâng nhaãn. - Ba laø toân kính Thöôïng toøa vaø coù oai nghi. - Boán laø Thöôïng toøa duøng phaùp ñeå daïy baûo. - Naêm laø khi Thöôïng toøa noùi phaùp khoâng coù saàu naõo khieán cho ngöôøi hoïc sau ñöôïc thoï hoïc kinh, luaät, luaän. Sau khi Thöôïng toøa qua ñôøi, Tyø-kheo khoâng buoâng lung, tu taäp phaùp laønh. Luùc ñoù tröôûng laõo Nan-ñeà ñeán choã Phaät, ñaûnh leã roài baïch Phaät: "Theá toân, khi chaùnh phaùp dieät vaøo thôøi Töôïng phaùp coù maáy phi phaùp hieän höõu ôû ñôøi?", Phaät baûo: Coù naêm phi phaùp hieän höõu ôû ñôøi: - Moät laø coù Tyø-kheo ñöôïc chuùt phaùp Chæ nôi taâm lieàn cho laø ñaõ ñöôïc Thaùnh phaùp. - Hai laø coù baïch y sanh leân coõi trôøi coøn ngöôøi xuaát gia laïi ñoïa vaøo aùc ñaïo. - Ba laø coù ngöôøi boû gia nghieäp theá gian xuaát gia laïi phaù giôùi. - Boán laø coù keû phaù giôùi laïi ñöôïc nhieàu ngöôøi trôï giuùp, coøn ngöôøi trì giôùi laïi khoâng coù ngöôøi trôï giuùp. - Naêm laø chuùng xuaát gia khoâng ai laø khoâng bò maéng, cho ñeán A- la-haùn cuõng bò maéng. Ñaây laø naêm phi phaùp hieän höõu ôû ñôøi vaøo thôøi Töôïng phaùp, khi chaùnh phaùp dieät. Sau ñoù coù Tyø-kheo hoûi laïi vieäc naøy, Phaät baûo Öu-ba-ly: "Vò lai seõ coù naêm haïng ngöôøi ñaùng sôï haõi maø hieän taïi chöa coù, neân bieát roõ ñeå tìm caùch tröø dieät: - Moät laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi ñoä cho ngöôøi khaùc xuaát gia thoï giôùi; neân khoâng theå daïy hoï tu thaân, tu giôùi, tu taâm, tu trí. Baûn thaân chöa ñieàu phuïc laïi ñoä ngöôøi khaùc cho xuaát gia thoï giôùi, neân khoâng theå daïy cho hoï tu thaân, tu giôùi, tu taâm, tu trí. Ngöôøi naøy ôû trong Phaät phaùp coù loãi, ôû trong Tyø-ni coù loãi. - Hai vaø Ba laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi cho ngöôøi khaùc y chæ vaø nuoâi Sa-di; neân khoâng

theå daïy hoï tu thaân, tu giôùi, tu taâm, tu trí. Baûn thaân chöa ñieàu phuïc laïi cho ngöôøi khaùc y chæ vaø nuoâi Sa-di, neân khoâng theå daïy cho hoï tu thaân, tu giôùi, tu taâm, tu trí. Ngöôøi naøy ôû trong Phaät phaùp coù loãi, ôû trong Tyø-ni coù loãi. - Boán laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi cho Sa-di vaø tònh nhôn ôû gaàn. Khoâng bieát ba töôùng: Ñaøo ñaát, chaët caây vaø duøng nöôùc töôùi; ngöôøi naøy ôû trong Phaät phaùp laø coù loãi, ôû trong Tyø-ni laø coù loãi. - Naêm laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi cuøng ñoïc tuïng kinh, luaät, luaän; ñem phaàn tröôùc, phaàn sau ñeå vaøo giöõa, ñem phaàn giöõa ñeå ôû tröôùc hoaëc ôû sau; hieän tieàn khoâng thaáy ñöôïc baïch phaùp, khoâng bieát phaïm hay khoâng phaïm. Ngöôøi naøy ôû trong Phaät phaùp coù loãi, ôû trong Tyø-ni coù loãi". Laïi nöõa, vò lai seõ coù naêm haïng ngöôøi ñaùng sôï haõi maø hieän taïi chöa coù, neân bieát roõ ñeå tìm caùch tröø dieät: - Moät laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi khoâng mong muoán, ñoän caên, duø coù ñoïc tuïng nghóa

caâu cuõng khoâng theå chaùnh thoï (troï trì ñuùng). - Hai laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi gaàn guõi Tyø-kheo-ni, phaïm vaøo toäi troïng, xaû giôùi hoaøn tuïc. - Ba laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi khoâng tín thoï nhöõng lôøi Phaät daïy trong kinh nhö ba moân giaûi thoaùt laø khoâng voâ töôùng, voâ nguyeän; cho ñeán caùc phaùp thaâm yeáu nhö möôøi hai nhaân duyeân...; duø coù tín thoï cuõng khoâng thoâng suoát. Cho neân khi noùi veà Phaät phaùp thì hoï khoâng coù taâm yeâu thích, maø laïi thích phaùp theá tuïc, thích laøm vaên thô trau chuoát, tin theo ñieàu maø theá gian öa thích. Vì vaäy nhöõng lôøi Phaät daïy trong kinh nhö ba moân giaûi thoaùt laø khoâng voâ töôùng, voâ nguyeän; cho ñeán caùc phaùp thaâm yeáu nhö möôøi hai nhaân duyeân... seõ bò dieät. - Boán vaø naêm laø seõ coù Tyø-kheo khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu trí laïi vì y thöïc maø boû nôi A-lan-nhaõ, ñi tìm caàu khaép nôi, do tìm caàu neân bò nhieãu loaïn. Luùc ñoù Tyø-kheo Ca-la öa ñeán nhöõng nôi khoâng neân ñeán, cuøng noùi chuyeän vôùi ñoàng nöõ lôùn tuoåi, quaû phuï, ngöôøi nöõ coù choàng, daâm nöõ vaø Tyø-kheo-ni. Phaät baûo: “Tyø-kheo coù naêm choã khoâng neân ñeán, ñoù laø choã ñoàng nöõ lôùn tuoåi, choã quaû phuï, choã ngöôøi nöõ coù choàng, choã daâm nöõ vaø choã Tyø-kheo-ni. Neáu Tyø-kheo neân naêm choã naøy seõ khieán moïi ngöôøi nghi laø laøm vieäc phi phaïm haïnh. Laïi coù naêm choã khoâng neân ñeán, ñoù laø nhaø cuûa giaëc, nhaø cuûa Chieân-ñaø-la, nhaø ñoà teã, nhaø daâm nöõ vaø nhaø baùn röôïu. Neáu Tyø-kheo ñeán naêm choã naøy seõ khieán moïi ngöôøi nghi laø laøm

vieäc aùc”. Tyø-kheo coù naêm phaùp neân bieát laø Tyø-kheo xaáu aùc, nhö ñöùa treû khoâng theå noùi lôøi hay, khoâng coù haïnh nam töû; ñoù laø duïc, saân, sôï, si vaø khoâng tieâu hoùa söï cuùng döôøng. Tyø-kheo-ni, Thöùc-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni xaáu aùc cuõng coù naêm phaùp nhö theá. Tyø-kheo coù naêm phaùp neân bieát laø Tyø-kheo coù toäi, coù loãi; ñoù laø duïc, saân, sôï, si vaø khoâng tieâu hoùa söï cuùng döôøng. Tyø-kheo-ni, Thöùc- xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni cuõng coù naêm phaùp nhö treân neân bieát laø coù toäi, coù loãi. Coù naêm loaïi phi Tyø-ni, ñoù laø phaïm Ba-la-di, phaïm Taêng-giaø-baø- thi-sa, phaïm Ba-daät-ñeà, phaïm Ba-la-ñeà-ñeà-xaù-ni, phaïm Ñoät-kieát-la. Ngöôïc vôùi treân thì goïi laø naêm loaïi Tyø-ni. Coù naêm loaïi traàn khoâng thoï maø ñöôïc aên, ñoù laø thöïc traàn (thöùc aên), coác traàn (nguõ coác), thuûy traàn (nöôùc), y traàn (y phuïc) vaø nhaát thieát traàn (caùc loaïi vaät thöïc khaùc). Coù naêm caùch thoï nhaän, ñoù laø thoï nhaän töø tay ñöa trao, thoï nhaän töø treân y, thoï nhaän töø röông traùp, thoï nhaän töø vaät ñöïng, thoï nhaän töø treân ñaát. Coù naêm caùch töï ngoân (töï thuù) phi phaùp: - Moät laø, do vua khuûng boá maø töï noùi (töï thuù). - Hai laø, do giaëc khuûng boá maø töï noùi. - Ba laø, do ngöôøi xöû ñoaùn khuûng boá maø töï noùi . - Boán laø, do aùc thuù khuûng boá maø töï noùi. - Naêm laø, töï doái mình maø noùi. Coù naêm caùch thaáy loãi hoái loãi phi phaùp: - Moät laø, ñoái tröôùc ngöôøi haønh Bieät truï maø hoái loãi. - Hai laø, ñoái tröôùc ngöôøi phaïm Baát coïng truï maø hoái loãi. - Ba laø, ñoái tröôùc ngöôøi chöa thoï ñaïi giôùi maø hoái loãi. - Boán laø, phaïm toäi Voâ taøn maø hoái loãi. -

Naêm laø, thaáy toäi Voâ taøn naøy maø hoái loãi. Ngöôïc vôùi naêm caùch treân laø naêm caùch thaáy loãi hoái loãi nhö phaùp. Coù naêm haïng A-xaø-leâ, ñoù laø A-xaø-leâ xuaát gia, A-xaø-leâ giaùo thoï, A-xaø-leâ yeát ma, A-xaø-leâ y chæ vaø A-xaø-leâ thoï phaùp. Coù naêm haïng ñeä töû, ñoù laø ñeä töû xuaát gia, ñeä töû giaùo thoï, ñeä töû yeát ma, ñeä töû y chæ, ñeä töû thoï phaùp. Naêm haïng ñeä töû naøy neân kheùo cung kính naêm haïng A-xaø-leâ treân, neáukhoâng cung kính thì phaïm loãi. Coù naêm caùch boá taùt, ñoù laø noùi Giôùi kinh boá taùt, taâm nieäm boá taùt, moät mình taïi truù xöù boá taùt, thanh tònh boá taùt vaø töï töù boá taùt. Luùc ñoù coù Tyø-kheo khoâng xin pheùp ngöôøi cho maø lieàn cöû toäi ngöôøi khieán nhôù nghó, Tyø-kheo bò cöû hieàm traùch, ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät

baûo: “Töø nay khoâng xin pheùp ngöôøi tröôùc thì khoâng ñöôïc cöû toäi ngöôøi khieán nhôù nghó. Neáu cöû toäi khieán nhôù nghó thì phaïm Ñoät-kieát-la”. Luùc ñoù ngöôøi coù toäi ôû trong Taêng khoâng coù cung kính, khoâng noùi lôøi cung kính, Phaät baûo: “Caùc Tyø-kheo neân baûo ngöôøi naøy truï trong naêm phaùp laø töø choã ñöùng daäy, tròch baøy vai höõu, côûi giaøy deùp, quyø goái, chaép tay tröôùc Taêng”. Neáu ngöôøi cöû toäi khoâng cung kính cuõng neân truï trong naêm phaùp keå treân. Luùc ñoù caùc Tyø-kheo khoâng bieát xin pheùp ngöôøi cho cöû toäi nhö theá naøo, baïch Phaät, Phaät baûo: “Coù naêm caùch, neân noùi vôùi ngöôøi kia raèng: Nay toâi noùi toäi cuûa thaày, hoaëc toâi chæ toäi cuûa thaày, hoaëc toâi cöû toäi thaày, hoaëc toâi khieán cho thaày nhôù nghó, xin thaày cho pheùp toâi”. Caùc Tyø-kheo laïi khoâng bieát cho pheùp cöû toäi nhö theá naøo, Phaät baûo: “Coù naêm caùch, neân traû lôøi raèng: Thaày haõy noùi toäi toâi, hoaëc thaày haõy chæ toäi toâi, hoaëc thaày haõy cöû toäi toâi, hoaëc haõy khieán cho toâi nhôù nghó, toâi cho pheùp thaày”. Caùc Tyø-kheo laïi khoâng bieát hieän tieàn cho pheùp cöû toäi nhö theá naøo, Phaät baûo: “Coù naêm caùch, neân hoûi laïi raèng: Taïi sao thaày cöû toäi toâi, döïa treân thaáy hay nghe hay nghi, hoaëc laø thaân phaïm hay khaåu phaïm?. Laïi coù naêm caùch: Thaày cöû toäi toâi veà toäi Ba-la-di hay Taêng-giaø-baø-thi-sa hay Ba-daät- ñeà hay Ba-la-ñeà-ñeà-xaù-ni hay Ñoät-kieát-la?. Laïi coù naêm caùch: Thaày cöû toäi toâi veà toäi aùc khaåu Ñoät-kieát-la hay Thaâu-lan-giaù Ñoät-kieát-la hay Tyø- ni Ñoät-kieát-la hay thuoäc veà Chuùng hoïc phaùp hay thuoäc veà oai nghi?. Laïi coù naêm caùch: Thaày cöû toäi toâi veà vieäc gì, thuoäc Höõu taøn hay Voâ taøn, hay Höõu taøn Voâ taøn, phaïm trong tuï laïc hay phaïm nôi A-lan-nhaõ”. Luùc ñoù ngöôøi bò cöû toäi hieän tieàn sanh sôï haõi, Taêng neân hieän tieàn an uûi coù naêm caùch: Hoaëc noùi chôù sôï, hoaëc noùi chôù kinh haõi, hoaëc noùi chôù che giaáu, hoaëc noùi chôù traùnh neù, hoaëc noùi chôù theo phe ñaûng maø khoâng phaïm noùi laø phaïm, hoaëc noùi chôù theo phe ñaûng maø phaïm noùi laø khoâng phaïm. Laïi coù naêm caùch an uûi: Hoaëc noùi toâi khoâng noùi hung döõ, hoaëc noùi neáu toâi khoâng nghe thoï vieäc khoâng ñaày ñuû thì cuõng khoâng tröïc tieáp cöû toäi, hoaëc noùi toâi khoâng nghe thoï lôøi baát ñònh, hoaëc noùi toâi seõ hoûi thaày ba laàn. Khi an uûi nhö vaäy maø ngöôøi bò cöû toäi traû lôøi khaùc thì nhö Phaät daïy neân duøng naêm caùch gaïn hoûi: - Moät laø neáu traû lôøi khaùc hay im laëng ñeàu neân ghi nhôù. - Hai laø noùi toâi coù phaïm toäi gì ñeå xuùc naõo ngöôøi khaùc - Ba laø neáu

khoâng thaáy toäi thì neân cho yeát ma Baát kieán taãn. - Boán laø neáu thaáy toäi maø khoâng chòu saùm toäi thì neân cho yeát ma Baát taùc taãn . - Naêm laø neáu khoâng xaû aùc taø kieán thì neân cho yeát ma Baát xaû aùc taø kieán taãn. Laïi coù naêm phaùp neân cöùu xeùt: - Moät laø ñaùng cho khoå thieát thì neân cho yeát ma Khoå thieát .

- Hai laø ñaùng cho y chæ thì neân cho yeát ma Y chæ . - Ba laø ñaùng ñuoåi ra thì neân cho yeát ma Khu xuaát . - Boán laø ñaùng cho haï yù thì neân cho yeát ma Haï yù . - Naêm laø ñaùng cho tìm töôùng toäi thì neân cho yeát ma Mích toäi töôùng. Phaät baûo Öu-ba-ly: “Treân laø caùch xin pheùp cöû toäi vaø an uûi ngöôøi coù hoå theïn; neáu laø ngöôøi khoâng hoå theïn cuõng neân bieát caùch xin pheùp cöû toäi vaø neân bieát caùch cho pheùp ngöôøi cöû toäi mình. Laïi nöõa, khoâng neân trôï giuùp cho ngöôøi phi phaùp maø neân trôï giuùp cho ngöôøi nhö phaùp ”. Tyø-kheo cöû toäi ngöôøi khaùc phi phaùp coù naêm: - Moät laø döïa vaøo vieäc khoâng thaät, khoâng döïa vaøo söï thaät. - Hai laø phi thôøi cöû toäi, khoâng phaûi ñuùng thôøi. - Ba laø duøng lôøi thoâ aùc, khoâng duøng lôøi meàm moûng. - Boán laø coù taâm saân haän, khoâng phaûi taâm töø. - Naêm laø vì khoâng lôïi ích, khoâng vì laøm lôïi ích. Neáu phi phaùp cöû toäi vôùi naêm vieäc treân thì seõ sanh taâm hoái, neân ñoaïn tröø; ngöôïc laïi neáu nhö phaùp cöû toäi thì khoâng sanh taâm hoái, cuõng coù naêm: - Moät laø döïa vaøo söï thaät, khoâng döïa vaøo vieäc khoâng thaät. - Hai laø ñuùng thôøi cöû toäi, khoâng phaûi phi thôøi. - Ba laø duøng lôøi thieän, khoâng duøng lôøi baát thieän. - Boán laø vôùi taâm töø, khoâng phaûi taâm saân haän. - Naêm laø vì laøm lôïi ích, khoâng phaûi khoâng lôïi ích. Coù naêm caùch quôû traùch, ñoù laø traùch, khoâng traùch, hoûi, raên nhaéc (öôùc saéc) vaø daïy baûo (giaùo). Traùch laø nhö noùi chôù daâm, chôù troäm, chôù saùt sanh...; khoâng traùch laø nhö noùi khoâng daâm, khoâng troäm, khoâng saùt sanh...; hoûi laø nhö hoûi coù laøm vieäc daâm khoâng, coù troäm caép khoâng...; raên nhaéc laø nhö noùi neáu daâm duïc (troäm caép, saùt sanh...) seõ bò ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh; daïy baûo laø nhö noùi khoâng neân daâm duïc, khoâng neân troäm caép... Laïi coù naêm caùch quôû traùch, ñoù laø traùch, khoâng traùch, hoûi, hieån loãi cuûa ngöôøi khaùc vaø kích leä ngöôøi khaùc. Ba caùch quôû traùch ñaàu gioáng nhö treân, hieån loãi cuûa ngöôøi khaùc laø nhö ngöôøi phaïm toäi noùi toâi khoâng laøm vieäc daâm (troäm caép, saùt sanh...) maø laø ngöôøi khaùc, tuøy noùi bao nhieâu thì phaïm Ñoät-kieát-la baáy nhieâu. Khích leä ngöôøi khaùc laø nhö noùi toâi khoâng coù laøm vieäc daâm, khoâng coù troäm caép, khoâng coù saùt sanh... Coù naêm caùch ñieàu phuïc, ñoù laø cho khoå thieát, cho y chæ, cho khu xuaát, cho haï yù vaø cho baát kieán taãn. Coù naêm vieäc cöû toäi, ñoù laø kieán cöû (döïa treân thaáy), vaên cöû (döïa treân nghe), nghi cöû (döïa treân nghi), döïa treân thaân phaïm cöû, döïa treân khaåu phaïm cöû toäi. Laïi coù naêm vieäc cöû toäi: Thuoäc toäi Ba-la-di, thuoäc toäi Taêng-giaø-

baø-thi-sa, thuoäc toäi Ba-daät-ñeà, thuoäc toäi Ba-la-ñeà-ñeà-xaù-ni vaø thuoäc toäi Ñoät-kieát-la. Laïi coù naêm vieäc cöû toäi: Thuoäc toäi aùc khaåu Ñoät-kieát-la, thuoäc toäi Thaâu-lan-giaù Ñoät-kieát-la, thuoäc toäi Tyø-ni Ñoät-kieát-la, thuoäc toäi Chuùng hoïc phaùp Ñoät-kieát-la vaø thuoäc toäi oai nghi Ñoät-kieát-la. Ngöôøi trì

luaät coù naêm lôïi ích: - Moät laø giôùi thaân kieân coá. - Hai laø ngöôøi khaùc khoâng theå daïy baûo mình. - Ba laø luùc noùi Giôùi kinh khoâng coù naïn sôï gì. - Boán laø coù theå tröø nghi cho ngöôøi khaùc. - Naêm laø coù theå kieán laäp chaùnh phaùp. Ngöôøi trì luaät laïi coù naêm lôïi ích, ñoù laø bieát phaïm, bieát khoâng phaïm, bieát toäi khinh, bieát toäi troïng vaø gioûi tuïng giôùi. Ngöôøi trì luaät laïi coù naêm lôïi ích, ñoù laø bieát phaùp xuaát gia, bieát yeát ma, bieát oai nghi, bieát y chæ, bieát phaùp chöôùng ñaïo vaø phaùp khoâng chöôùng ñaïo. Coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø phi phaùp noùi laø phaùp, phaùp noùi laø phi phaùp, phi Tyø-ni noùi laø Tyø-ni, Tyø-ni noùi laø phi Tyø-ni vaø phaïm noùi laø khoâng phaïm. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø khoâng phaïm noùi laø phaïm, phaïm noùi laø khoâng phaïm, phaïm khinh noùi laø troïng, phaïm troïng noùi laø khinh vaø phaïm Höõu taøn noùi laø Voâ taøn. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø phaïm Höõu taøn noùi laø Voâ taøn, phaïm Voâ taøn noùi la Höõu taøn, Thöôïng sôû haønh noùi laø khoâng phaûi Thöôøng sôû haønh, khoâng phaûi Thöôøng sôû haønh noùi laø thöôøng sôû haønh vaø naêm laø ñaáu tranh noùi xaáu laãn nhau. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø khoâng thoâng suoát Tyø-ni, khoâng phaân bieät ñöôïc nghóa caâu töông tôï, khoâng kheùo noùi giôùi, khoâng theå laøm cho ngöôøi coù nghi gaàn guõi vaø naêm laø khoâng theå kieán laäp chaùnh phaùp. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø phaù giôùi, phaù kieán, khoâng theå nhö phaùp caàu dieät vieäc tranh caõi, khoâng theå thoâng ñaït kinh vaø luaän töông öng, vaø naêm laø khoâng phaân bieät ñuôïc nghóa caâu töông öng. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh:

- Moät laø khoâng theå hoøa hôïp chuùng. - Hai laø khoâng theå thoï laáy yù cuûa hai chuùng. - Ba laø khoâng theå ngaên döùt vieäc tranh caõi cuûa hai beân. - Boán laø khoâng theå quyeát ñoaùn toäi. - Naêm laø phaùp ñaõ thoï khoâng theå noùi theo thöù lôùp. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng kheùo thoï laáy vieäc tranh caõi. - Hai laø khoâng bieát roõ ñöôïc nhaân duyeân phaùt sanh tranh caõi. - Ba laø khoâng kheùo hoøa giaûi vieäc tranh caõi. - Boán laø khoâng kheùo dieät tröø vieäc tranh caõi. - Naêm laø vieäc tranh caõi ñaõ döùt dieät laïi khoâng theå khieán chuùng khoâng phaùt khôûi trôû laïi. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø aùi, saân, sôï, si vaø naêm laø khoâng kheùo dieät traùnh. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø

Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng phaân bieät ñöôïc nghóa caâu töông tôï. - Hai laø khoâng neân khen ngôïi maø laïi khen ngôïi . - Ba laø neân khen ngôïi maø laïi khoâng khen ngôïi. - Boán laø khoâng neân laøm cho thanh tònh maø laïi laøm cho thanh tònh; neân laøm cho thanh tònh maø laïi khoâng laøm cho thanh tònh. - Naêm laø khoâng neân cung kính maø laïi cung kính; neân cung kính maø laïi khoâng cung kính. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm vieäc maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng kheùo phaân bieät nghóa caâu. - Hai laø ôû trong Taêng döïa vaøo theá löïc maø noùi. - Ba laø khoâng xin pheùp ngöôøi maø lieàn cöû toäi ngöôøi. - Boán laø ñoái vôùi ngöôøi khaùc coù cheâ traùch, duø saùm hoái roài vaãn cheâ traùch. - Naêm laø do coù cheâ traùch maø noùi toäi cuûa ngöôøi neân khoâng theå ngaên döùt vieäc tranh caõi.

Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Ngöôøi troâng coi vieäc phaân chia thöùc aên (tri thöïc) coù naêm vieäc, neáu tröôùc chöa sai thì khoâng neân sai, neáu ñaõ sai roài thì neân ñeå ñoù. Naêm vieäc ñoù laø aùi, saân, sôï, si vaø khoâng bieát laø ñöôïc hay khoâng ñöôïc. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì ngöôøi Tri thöïc naøy, neáu Taêng chöa sai thì neân sai, neáu ñaõ sai roài thì khoâng neân ñeå ñoù. Ngöôøi troâng coi vieäc phaân chia thöùc aên (tri thöïc) laïi coù naêm vieäc, neáu tröôùc chöa sai thì khoâng neân sai, neáu ñaõ sai roài thì khoâng neân raên nhaéc. Naêm vieäc ñoù laø aùi, saân, sôï, si vaø khoâng bieát laø ñöôïc hay khoâng ñöôïc. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì ngöôøi Tri thöïc naøy, neáu Taêng chöa sai thì neân sai, neáu ñaõ sai roài thì neân raên nhaéc. Ngöôøi troâng coi vieäc phaân chia thöùc aên (tri thöïc) laïi coù naêm vieäc, neáu tröôùc chöa sai thì khoâng neân sai, neáu ñaõ sai roài thì neân boû. Naêm vieäc ñoù laø aùi, saân, sôï, si vaø khoâng bieát laø ñöôïc hay khoâng ñöôïc. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì ngöôøi Tri thöïc naøy, neáu Taêng chöa sai thì neân sai, neáu ñaõ sai roài thì khoâng neân boû. Nhö theá neân boû hay khoâng neân boû, neân quôû traùch hay khoâng neân quôû traùch, neân cöû toäi hay khoâng neân cöû toäi, neân huûy hay khoâng neân huûy, sanh nghi hoái hay khoâng sanh nghi hoái, coù phaïm hay khoâng phaïm, coù vieäc hay khoâng coù vieäc, coù phieàn naõo hay khoâng phieàn naõo, xuùc naõo ngöôøi hay khoâng xuùc naõo ngöôøi, ñoåi khaùc hay khoâng ñoåi khaùc, noùng hay khoâng noùng, aùi ngöõ hay khoâng aùi ngöõ, coù toån hay khoâng toån, theïn vôùi Hieàn thaùnh hay ñöôïc Hieàn thaùnh khen, höôùng ñeán aùc ñaïo hay khoâng höôùng ñeán aùc ñaïo, xuoáng ñòa nguïc hay leân coõi trôøi, sanh töû laâu xa hay khoâng laâu xa, truï sanh töû hay vaøo Nieát baøn ñeàu gioáng nhö Taêng sai ngöôøi tri thöïc, Taêng sai möôøi ba haïng ngöôøi cuõng nhö vaäy. Coù naêm vieäc khoù dieät traùnh: - Moät laø khoâng caàu Taêng xöû ñoaùn. - Hai laø khoâng thuaän theo lôøi Phaät daïy. - Ba laø khoâng baïch nhö phaùp . - Boán laø taâm tranh caõi cuûa hai beân khoâng döùt. - Naêm laø ñaõ phaïm laïi khoâng caàu thanh tònh. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì vieäc tranh caõi deã döùt dieät. Coù naêm vieäc khoâng neân thoï laáy vieäc tranh caõi: - Moät laø taâm tranh caõi khoâng döùt. - Hai laø döïa vaøo theá löïc cuûa quan. - Ba laø döïa vaøo theá löïc cuûa baïch y.

- Boán laø khoâng nöông theo Taêng. - Naêm laø khoâng nöông theo Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra . Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì neân thoï laáy vieäc tranh caõi ñeå xöû ñoaùn. Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra thoï laáy vieäc tranh caõi ñeå xöû ñoaùn coù naêm vieäc neân töï quaùn saùt mình vaø ngöôøi roài môùi thoï laáy vieäc tranh caõi naøy ñeå xöû ñoaùn: - Moät laø giôùi thanh tònh. - Hai laø nghe nhieàu bieát roäng kinh phaùp. - Ba laø quaùn saùt trong Taêng coù nhieàu ngöôøi trì kinh, luaät, luaän; hoaëc trong Taêng coù nhieàu Thöôïng toøa, Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra, trung haï toøa, hai chuùng nhö phaùp hoøa hôïp; hoaëc trong Taêng coù nhieàu ngöôøi trì giôùi cho ñeán khoâng phaù giôùi nhoû. - Boán laø nöông vaøo kinh ñeå tìm caùch döùt tröø vieäc tranh caõi. - Naêm laø vì laøm lôïi ích cho chuùng sanh ñöôïc an laïc, thöông xoùt theá gian laøm nhaân duyeân sanh coõi trôøi ngöôøi. Coù naêm vieäc maø Tyø-kheo cuøng tranh caõi khoù döùt tranh caõi: - Moät laø döïa vaøo quan. - Hai laø döïa vaøo baïch y. - Ba laø coá yù xuùc naõo Thöôïng toøa . - Boán laø cho baïch y y thöïc chöù khoâng cho phaùp. - Naêm laø khoâng caàu nhö phaùp döùt tranh caõi. Ngöôïc vôùi naêm vieäc treân thì deã döùt tranh caõi. Laïi coù naêm phaùp khoù döùt tranh caõi: - Moät laø hai beân ñeàu duøng söùc maïnh thoï laáy vieäc tranh caõi. - Hai laø khoâng kheùo thoï laáy vieäc tranh caõi. - Ba laø khoâng kheùo thoï laáy vieäc döùt tranh caõi. - Boán laø khoâng kheùo thoï laáy nghóa cuûa vieäc tranh caõi. - Naêm laø Tyø-kheo tranh caõi khoâng kính Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra vaø Tyø-kheo thöôïng, trung haï toøa. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì deã döùt tranh caõi. Laïi coù naêm phaùp khoâng neân thoï laáy vieäc tranh caõi: - Moät laø döïa vaøo quan. - Hai laø döïa vaøo baïch y. - Ba laø coá yù xuùc naõo Thöôïng toøa . - Boán laø cho baïch y y thöïc chöù khoâng cho phaùp. - Naêm laø khoâng caàu nhö phaùp döùt tranh caõi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì neân thoï laáy vieäc tranh caõi.

SOÁ 1435 - LUAÄT THAÄP TUÏNG, Quyeån 35

Laïi coù naêm phaùp khoâng neân thoï laáy vieäc tranh caõi: Moät laø hai beân ñeàu duøng söùc maïnh thoï laáy vieäc tranh caõi. Hai laø khoâng kheùo thoï laáy vieäc tranh caõi. Ba laø khoâng kheùo thoï laáy vieäc döùt tranh caõi. Boán laø khoâng kheùo thoï laáy nghóa cuûa vieäc tranh caõi. Naêm laø Tyø-kheo tranh caõi khoâng kính Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra vaø Tyø-kheo thöôïng, trung haï toøa. - Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: Moät laø khoâng gioûi tuïng luaät. Hai laø khoâng noùi ñöôïc nghóa caâu töông tôï. Ba laø Tyø-kheo tranh caõi chaáp chaët vieäc ñaõ phaïm, gioáng nhö voøng moùc xích. Boán laø chöa ñuû naêm tuoåi haï caàn y chæ ngöôøi khaùc. Naêm laø khoâng hieåu roõ möôøi tröïc. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khi thoï laáy vieäc tranh caõi ñeå xöû ñoaùn, neân quaùn naêm vieäc: Moät laø trong ñaây ai thanh tònh trì giôùi ñeán tröôùc. Hai laø ai coù trí hueä nghe nhieàu, gioûi tuïng A-haøm. Ba laø ai ñoái vôùi thaày nhö phaùp. Boán laø ai tin Phaät Phaùp Taêng. Naêm laø ai khoâng khinh giôùi Phaät ñaõ cheá. Laïi nöõa khi Tyø-kheo tranh caõi ñeán choã Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra caàu xöû ñoaùn vieäc tranh caõi, Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra neân quaùn naêm vieäc roài môùi thoï laáy vieäc tranh caõi naøy ñeå xöû ñoaùn. Naêm vieäc ñoù laø:

Moät vaø hai gioáng nhö treân. Ba laø ai coù vieäc neân quôû traùch. Boán laø ngöôøi tranh caõi ñoái vôùi Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra tröôùc ñoù coù cheâ traùch gì khoâng. Naêm laø coù theå thoï laáy vieäc tranh caõi naøy roài nhö phaùp nhö Tyø-ni dieät traùnh khoâng.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.